

Sygn. akt I C 522/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Kłodzku, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Ewa Karp

Protokolant: Ewelina Świrta

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2014 r. w Kłodzku

sprawy z powództwa R. R.

przeciwko U. S.

o zapłatę 30.068,67 zł

I. zasądza od pozwanej U. S. na rzecz powoda R. R. kwotę 30.068,67 zł (trzydzieści tysięcy sześćdziesiąt osiem złotych 67/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 21 kwietnia 2013 r. od kwoty 20.000,00 zł i od dnia 16 października 2013 r. od kwoty 10.068,67 zł oraz tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 3.921,00 zł (trzy tysiące dziewięćset dwadzieścia jeden złotych 00/100);

II. przyznaje Kancelarii adw. P. G. tytułem wynagrodzenia za reprezentację pozwanej ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kłodzku kwotę 2.952,00 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote 00/100);

III. odracza płatność zasądzonej w pkt I kwoty do 30 czerwca 2014 r.

Sygn. akt 522/13

UZASADNIENIE

Powód R. R. wniósł o zasądzenie od pozwanej U. S. kwoty 20 000 złotych tytułem zachowku należnego powodowi jako spadkobiercy ustawowemu I.-H. S.- matki powoda, wskazując, że pozwana otrzymała od matki darowiznę w postaci lokalu mieszkalnego położonego przy ulicy (...) w B., a na rzecz drugiej siostry M. B. i zięcia P. B. - nieruchomości rolną położoną w D. Z. przy ul. (...).

W toku sprawy powód rozszerzył powództwo do kwoty 30 068 zł wskazując, że w chwili jego składania brał pod uwagę wartość darowizn nieruchomości na rzecz pozwanej, a w procesie na żądanie Sądu Bank ujawnił informację objęta tajemnicą bankową, że spadkodawczyni miała oszczędności w kwocie 60 412, 02 zł.

Pozwana po otrzymaniu pozwu wniosła o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, a ustanowiony pełnomocnik pozwanej wniósł oddalenie żądań powoda w całości, zasądzenie od Skarbu państwa tytułem udzielonej z urzędu pomocy prawnej kwoty 2952 zł i podniósł, że wartość darowizn otrzymanych przez powoda od spadkodawczyni przewyższa wartość zachowku, a z ostrożności procesowej podniósł zarzut nadużycia prawa z uwagi na okoliczność, że powód jest dobrze sytuowany czego o pozwanej powiedzieć nie można, a nadto z bardzo daleko idącej ostrożności procesowej postulował znaczne obniżenie kwoty zachowku i rozłożenie na raty zasądzonego świadczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawczyni I.-H. S. w chwili śmierci była wdową. Spadkodawczyni miała troje dzieci- syna R. R. i córki U. S. i M. B.. Spadkodawczyni pozostawiła testament, w którym do spadku powołała córkę U. S. w całości.

Dowód:

zapewnienia spadkowe K- 21 akt (...), testament i protokół ogłoszenia K- 20 akt (...)

W skład spadku po I. -H. S. - wchodzi oszczędności zgromadzone na rachunkach w (...) – na superkoncie w kwocie 10 412,02 zł i oszczędności książeczki Mieszkaniowej w kwocie 50 000 zł – saldo na obu rachunkach na dzień 11 czerwca 2011 roku.

Dowód:

- pismo (...) - 38

Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2013 roku Sąd Rejonowy w Kłodzku stwierdził, że spadek po I. -H. S. zmarłej (...) roku na podstawie testamentu notarialnego z dnia 10 grudnia 2008 roku nabyła córka U. S. w całości.

Dowód:

- postanowienie K- 22 akt (...)

Powód pismem z dnia 12 kwietnia 2013 roku wezwał pozwaną do zapłaty zachowku w wysokości 28 300 zł .

Dowód:

- pismo K- 5

Siostry powoda – U. S. i M. B. za życia spadkodawczyni otrzymały od matki darowizny w postaci nieruchomości. M. B. dostała ziemię warta co najmniej 40 000 zł, a pozwana U. S. dostała od spadkodawczyni lokal mieszkalny położony w B. przy ul. (...), w chwili zapisu wyceniony na 45 000 zł , a sprzedany przez pozwaną w 2012 roku za kwotę 80 000 zł. Sytuacja majątkowa spadkodawczyni była bardzo dobra. Miała oszczędności po powrocie z pobytu w USA, a potem wyszła po raz trzeci za mąż za byłego pułkownika, który miał wysoka emeryturę.

Dowód:

- pismo K- 6

- przesłuchanie świadków M. B. i M. K. K- 84-85

- umowa darowizny K- 115-116

- przesłuchanie pozwanej K- 123

- przesłuchanie powoda przez Konsulem RP w N. K- 105-106

- odpis z (...)

Spadkodawczyni nie zamieszkiwała z matką po uzyskaniu darowizny mieszkania, w podarowanym lokalu zamieszkiwała aż do śmierci I. S.. Spadkodawczyni przebywając w Stanach Zjednoczonych zaprosiła tam pozwaną, gdy U. S. miała 28 lat. Pozwana jednak wróciła po pół roku do Polski i od tej pory otrzymywała od matki pieniądze, ubrania, pampersy i zasypki. Pozwana nie ma dokumentów świadczących o darowiznach na rzecz powoda, a wypłacić zachowku nie chce, bo uważa że brat się go zrzekł.

Dowód:

- przesłuchanie pozwanej k- 123

Powód zamieszkuje w stanach Zjednoczonych Ameryki od 1983 roku. W latach 70 roku, gdy miał 18 lat dostał od matki dużego F., którego następnie podarował szwagrowi. Powód przyjeżdża do Polski, średnio raz do roku i tu buduje dom. Powód nie otrzymał od matki darowizny i nie zrzekł się zachowku.

Dowód:

- przesłuchanie powoda przez Konsulem RP w N. K- 105-106

Pozwana U. S. zamieszkuje obecnie w B. przy ul. (...) 8i utrzymuje się z renty w kwocie 717,35 zł .Roczny dochód pozwanej w roku 2012 wyniósł 12 502, 88 zł. Pozwana jest uważana przez siostrę i znajomych za osobę biedną, w złej kondycji finansowej, a powód za osobę majątną. Pozwana jest właścicielka mieszkania położonego w R. przy ul. (...).Pozwana wniosła o odroczenie płatności zachowku celem sprzedaży mieszkania, które kupiła i wynajmuje, wskazując, że nie dysponuje gotówką.

Dowód:

- pismo ZUS K- 22

- pit K- 23-27

- przesłuchanie świadków M. B. i M. K. K- 84-85

- pismo pozwanej K- 6

Syn pozwanej J. K. – obecnie 20 letni, odziedziczył po swoim ojcu gospodarstwo rolne położone w N. o pow. 12, 76 ha, w roku 1995.W roku 2005 pozwana kupiła małoletniemu synowi lokal położony w B. przy ul. (...) za fundusze pochodzące ze sprzedaży majątku małoletniego.

Dowód:

- postanowienie K- 110

- zaświadczenie k- 111

- oświadczenie K- 18

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w zasądzonej części stanowiącej wyliczenie wartości 1/6 części na podstawie niespornej wartości darowizny z roku 2009 uczynionej przez spadkodawczynię na rzecz pozwanej, w postaci lokalu mieszkalnego, za który pozwana otrzymała w roku 2012 80 000 zł , darowizny na rzecz M. B. o wartości 40 000 zł oraz ustalonego składnika spadku w postaci oszczędności w banku (...) w kwocie 60 412, 02 zł.

Celem instytucji zachowku, unormowanej w tytule IV księgi czwartej kodeksu cywilnego, jest ochrona interesów majątkowych najbliższych członków rodziny wymienionych w art. 991 § 1 k.c. przez zapewnienie im niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego odpowiadającego określoneemu w powołanym przepisie ułamkowi wartości udziału w spadku, który by im przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, przy czym żaden z przepisów powyższego tytułu nie przewiduje możliwości obniżenia wierzytelności z tytułu zachowku.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego: 1985.05.17uchwała SN III CZP 69/84 OSNC 1986/3/24 przegląd orzecznictwa.: Łętowska E. NP 1987/7-8/86: „ obliczenie zachowku następuje na podstawie wartości spadku ustalonej według cen z daty orzekania o roszczeniach z tego tytułu.”

Sąd mając na uwadze, że powód należy do grona spadkobierców ustawowych jako zstępny uprawniony przy dziedziczeniu ustawowym do 1/3 wartości tego udziału i nie otrzymał należnego zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu zatem przeciwko spadkobiercy testamentowemu roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Zgodnie z art. 993.k.c. Przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów poniższych, darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę.

Mając na względzie, że pozwana otrzymała darowiznę w postaci nieruchomości sprzedanej za 80 000 zł, a jej siostra w postaci ziemi o wartości co najmniej 40 000 zł, a w skład spadku wchodziły oszczędności w kwocie 60 412 , 02 zł - zatem łącznie do wyliczenia zachowku przyjęto kwotę 180 412, 02 zł, z czego należny powodowi ułamek to 1/6 , a zatem zasądzona kwota to żądane 30 068, 67 zł.

Powyższe wyliczenie pozwala Sądowi na uwzględnienie powództwa.

Mając na uwadze prośby pozwanej wynikające z podnoszonej trudnej sytuacji materialnej oraz wniosek o odroczenie płatności, które umożliwi zebranie odpowiedniej kwoty w wyniku sprzedaży wynajmowanego mieszkania, Sąd odroczył płatność zasądzonej należności do 30 czerwca 2014 roku.

O kosztach orzeczono mając na względzie art. 98 k.p.c. i wynik procesu oraz reprezentację pozwanej przez ustanowionego z urzędu pełnomocnika, którego wynagrodzenie nie zostało ani w całości ani w części zapłacone.